

การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการรู้เท่าทัน บุหรี่ไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ

ชนกนารถ บุญวัฒนะกุล¹, ลิขสิทธิ์ พุดเขียว¹, จินตนา ปรีสพันธ์¹, เมธชนนท์ ประจวบลาภ², เจษฎากร อังกุลพัฒนาสุข²

¹ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช จังหวัดนนทบุรี

² สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย กรุงเทพมหานคร

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบเรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า และเพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชน การศึกษานอกระบบ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยและพัฒนา แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ประกอบด้วย (1) ขั้นตอนศึกษา ข้อมูล สภาพ ปัญหา และความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ทำการศึกษาด้วยการทบทวนเอกสาร จากตำรา หนังสือ เอกสารทางวิชาการ บทความ งานวิจัยและสื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่น่าเชื่อถือและเผยแพร่ ในระหว่างปี พ.ศ. 2554-2564 และจัดประชุมสนทนากลุ่มร่วมกับเด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในรูปแบบการศึกษานอกระบบ รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและผู้ทำงานด้านการควบคุมบุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้า รวมทั้งสิ้น 28 คน โดยเลือกกลุ่มเป้าหมายแบบเจาะจง (2) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยการนำผลการศึกษาจาก ขั้นตอนที่ 1 และข้อมูลที่ได้รับจากการตรวจเอกสารมากำหนดกรอบแนวคิดและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผลการศึกษาพบว่า (1) บุหรี่ไฟฟ้ามียุควิวัฒนาการหลายระยะ ถูกพัฒนาให้ดึงดูดเด็กและเยาวชน ทั้งในรูปแบบ กลิ่น และ ภาพลักษณ์ เด็กและเยาวชนใช้บุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้นจากกลยุทธ์ทางการตลาดของอุตสาหกรรมยาสูบที่สร้างความเชื่อผิดว่า บุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัย ช่วยเลิกบุหรี่ยาสูบ และไม่อันตรายต่อผู้สูบ ความต้องการเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า รูปแบบกิจกรรมยืดหยุ่นระยะสั้น ใช้สื่อการเรียนรู้และการประเมินผลที่หลากหลาย (2) แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นได้กำหนดผลลัพธ์การเรียนรู้ให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้ และความเข้าใจเกี่ยวกับสภาพการณ์และปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า เท่าทันกลยุทธ์การตลาดของบุหรี่ไฟฟ้า และตระหนักถึง อันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้า และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้มีความยืดหยุ่น เน้นดึงประสบการณ์ของกลุ่มเป้าหมายมาใช้ ให้เกิดประโยชน์ มีสื่อการเรียนรู้และวิธีประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลาย

คำสำคัญ: แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้; บุหรี่ไฟฟ้า; เด็กและเยาวชน; การศึกษานอกระบบ

วันรับ: 12 ต.ค. 2568

วันแก้ไข: 20 พ.ย. 2568

วันตอบรับ: 24 พ.ย. 2568

บทนำ

บุหรี่ไฟฟ้า เป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดใหม่ มีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่อง จากภาพลักษณ์ที่ไม่ดีและข้อจำกัดของบุหรี่มวน อาทิ การห้ามสูบบุหรี่มวนในที่สาธารณะและภาพลักษณ์ของผู้สูบบุหรี่มวน บุหรี่ไฟฟ้าจึงถูกพัฒนาขึ้นเพื่อทำหน้าที่แทนบุหรี่มวน โดยมีหลักการ คือ การนำสารนิโคตินและสารเคมีอื่นเข้าสู่ร่างกายโดยใช้ไฟฟ้าทำให้เกิดไอน้ำจากความร้อน ปรายจากการเผาไหม้ บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่าลดอันตรายจากการสูบบุหรี่^(1,2) ในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมา อุตสาหกรรมและธุรกิจบุหรี่ไฟฟ้ามีความพยายามจะทำการตลาดมุ่งเป้าให้มีจำนวนผู้บริโภคมากขึ้น โดยเฉพาะการทำตลาดมุ่งเป้าไปที่เด็กและเยาวชน ด้วยการสร้างวาทกรรมความเชื่อและค่านิยมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า ได้แก่ บุหรี่ไฟฟ้ามีแค้กลิ่นหอมโอละอง ไม่อันตราย เพราะไม่มีนิโคติน หรือปรับขนาดนิโคตินได้ บุหรี่ไฟฟ้าช่วยให้เลิกสูบบุหรี่ได้ และช่วยให้ผู้สูบบุหรี่ทันสมัย รวมถึงมีการทำกลยุทธ์เชิงรุกเลือกทำเลที่ตั้งจำหน่ายบุหรี่ไฟฟ้าใกล้สถานประกอบการศึกษาและจุดใจด้วยการสื่อสารผ่านภาพ เนื้อหาและสีสันทบนสื่อสังคมออนไลน์⁽³⁾ โดยในช่วงปี พ.ศ. 2566-2567 อุตสาหกรรมบุหรี่ไฟฟ้าได้พัฒนาบุหรี่ไฟฟารุ่นใหม่ ชนิดใหม่ที่เรียกว่า toy pod มีลักษณะรูปร่างเลียนแบบเป็นตุ๊กตาของเล่น ตุ๊กตา กลองขนม กลองนม ขวดน้ำผลไม้หรืออุปกรณ์การเรียนของนักเรียน โดยเลียนแบบได้เสมือนจริงทั้งรูปร่างหน้าตา ขนาดและสีสันท จนผู้ปกครองไม่สามารถจำแนกได้^(3,4) อย่างไรก็ตาม ทางกรมแพทย์และสาธารณสุขได้ยืนยันข้อมูลว่าบุหรี่ไฟฟ้ามีโทษและผลกระทบต่อร่างกายจากการบริโภคคือ นิโคติน เป็นสารเสพติดที่มีภาวะเสพติดสูงกว่าเฮโรอีน โคเคน และกัญชา เพิ่มความเสี่ยงต่อการเป็นโรคระบบหัวใจ หลอดเลือด การอักเสบในระบบทางเดินหายใจ กระตุ้นภาวะซึมเศร้า ระบบความจำและการเรียนรู้ถดถอย และไม่ช่วยให้เลิกสูบบุหรี่แบบปกติด้วย⁽⁵⁾ จากผลกระทบ โทษ พิษภัย และอันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้า รัฐบาลได้กำหนดมาตรการควบคุมบุหรี่ไฟฟ้าครอบคลุมทั้งการห้ามนำเข้าภายในราชอาณาจักร การให้บริการ จำหน่าย จ่าย หรือแจก ทั้งตัวอุปกรณ์ ส่วนหนึ่งส่วนใดของอุปกรณ์บุหรี่ไฟฟ้าและน้ำยาสำหรับเติม ตามประกาศกระทรวงพาณิชย์ เรื่อง กำหนดให้บารากูและบารากูไฟฟ้าหรือบุหรี่ไฟฟ้าเป็นสินค้าที่ต้องห้าม

ในการนำเข้ามาในราชอาณาจักร พ.ศ. 2557 และคำสั่งคณะกรรมการว่าด้วยความปลอดภัยของสินค้าและบริการ ที่ 24/2567 กำหนดห้ามมิให้มีการผลิต ขาย หรือให้บริการ บุหรี่ไฟฟ้าและอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง ผู้ฝ่าฝืนยอมมีโทษตามกฎหมาย⁽³⁾

แม้ว่าบุหรี่ไฟฟ้าจะมีอันตรายจากการบริโภคและประเทศไทยได้กำหนดมาตรการห้ามนำเข้า และให้บริการ บุหรี่ไฟฟ้าภายในประเทศ แต่ก็พบว่ามีการใช้บุหรี่ไฟฟ้าอย่างแพร่หลาย โดยเฉพาะในกลุ่มเด็กและเยาวชน เป็นผลมาจากการทำกลยุทธ์และการตลาดของธุรกิจบุหรี่ไฟฟ้า ปัจจุบันสถานการณ์การแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ทวีความรุนแรงไปทั่วโลก ข้อมูลในสหรัฐอเมริกา พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (grade 12) มีอัตราการสูบเพิ่มขึ้นเป็นสองเท่าจากปี ค.ศ. 2017 ร้อยละ 11 เป็นร้อยละ 25 ในปี ค.ศ. 2019⁽⁶⁾ สำหรับข้อมูลประเทศไทย สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย และกองสุศึกษา กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ มีการเฝ้าระวังและติดตามพฤติกรรม การสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนไทย พบว่า ในปี พ.ศ. 2566 มีอัตราการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าในภาพรวมเฉลี่ยร้อยละ 25.08 พบมากที่สุด ในเขตสุขภาพที่ 9 (ชัยภูมิ นครราชสีมา บุรีรัมย์ และสุรินทร์) ร้อยละ 34.58 เขตสุขภาพที่ 3 (กำแพงเพชร พิจิตร นครสวรรค์ ชัยนาท และอุทัยธานี) ร้อยละ 34.45 และเขตสุขภาพที่ 4 (สระบุรี นนทบุรี ลพบุรี อ่างทอง นครนายก สิงห์บุรี อโยธยา และปทุมธานี) ร้อยละ 34.20⁽⁷⁾ และข้อมูลในพื้นที่กรุงเทพมหานคร พบว่า ภาพรวมเด็กและเยาวชน มีการใช้บุหรี่และบุหรี่ไฟฟ้าอยู่ที่ร้อยละ 23.80 เมื่อจำแนกความชุกของการแพร่ระบาดตามรูปแบบการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบพบข้อมูลสำคัญคือเด็กและเยาวชนที่อยู่นอกระบบการศึกษามีอัตราการบริโภคอยู่ที่ร้อยละ 33.30 สูงกว่าเป็นสองเท่าของเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษา⁽⁸⁾ สอดคล้องกับข้อมูลของกองสุศึกษาที่วิเคราะห์อัตราการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าด้วยการวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์ (logistic regression) พบว่า เด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เรียน การศึกษานอกระบบ มีโอกาสเลือกใช้ผลิตภัณฑ์บุหรี่ไฟฟ้าสูงถึง 2.37 เท่า ดังนั้น หากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องปล่อยให้สถานการณ์การแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าดำเนินต่อไปโดยมิได้จัดการปัญหาอย่างรอบคอบและรัดกุม ย่อมส่งผลให้

เด็กและเยาวชนอันเป็นทรัพยากรมนุษย์ของชาติมีคุณภาพต่ำ ในด้านสุขภาพ ไม่แข็งแรง เจ็บป่วย และมีโรคเรื้อรัง ด้านเศรษฐกิจ สูญเสียรายได้ เมื่อต้องหยุดงาน เข้ารับการรักษาพยาบาล และด้านความมั่นคง จากการเข้าถึงบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น อันเป็นการตอกย้ำสถานการณ์ปัญหาแรงงานที่มีศักยภาพ และปัญหาทางสาธารณสุขที่ประเทศไทยกำลังเผชิญอยู่⁽⁹⁾

แม้จะมีการดำเนินงานของหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องหลากหลายมิติ แต่ก็ยังพบว่าเด็กและเยาวชนมีแนวโน้มบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าเพิ่มสูงขึ้น โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนที่เป็นผู้เรียนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาด้วยรูปแบบการศึกษานอกระบบ เมื่อพิจารณาจากสาเหตุ พบว่าการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้หรือจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการรู้เท่าทันบุหรี่สำหรับเด็กและเยาวชนนอกระบบที่ผ่านมามีการออกแบบและพัฒนาขึ้นบนพื้นฐานของเด็กและเยาวชนการศึกษาในระบบเป็นหลัก โดยไม่สอดคล้องกับคุณลักษณะของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบมีความรู้ไม่เพียงพอต่อการจัดการพฤติกรรม การเลือกบริโภคบุหรี่ไฟฟ้า⁽⁸⁾ อาจกล่าวได้ว่าเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบมีคุณลักษณะเฉพาะที่แตกต่างไปจากเด็กและเยาวชนในระบบ ทั้งด้านพื้นฐานเศรษฐกิจ ทัศนคติ แรงจูงใจในการเรียนรู้ และบริบทของการใช้ชีวิต วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่อยู่บนข้อจำกัดข้างต้น จึงมีความแตกต่างกันอย่างมากกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับเด็กและเยาวชนการศึกษาในระบบ ฉะนั้น หากสังคมไทยพึงปรารถนาให้อัตราการบริโภคบุหรี่ไฟฟ้าในกลุ่มเด็กและเยาวชนภาพรวมลดลง จำเป็นอย่างยิ่งจะต้องดำเนินการส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้าอย่างเท่าเทียมให้ครอบคลุมเด็กและเยาวชนทุกสังกัดไม่ว่าจะอยู่ในระบบโรงเรียนหรือไม่ก็ตาม และการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้นั้นจะต้องยึดหยุ่น ตอบสนองคุณลักษณะ และความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญด้วย⁽¹⁰⁾

จากปัญหาการแพร่ระบาด โทษ ผลกระทบและอันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้า ประกอบกับความสำคัญต้องส่งเสริมการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้าสำหรับเด็กและเยาวชนให้ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย โดยเฉพาะประชากรเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ที่มีความแตกต่างระหว่างบุคคล คุณลักษณะของบุคคล วิธีการและแบบแผนการเรียนรู้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาพัฒนา เรื่อง

การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการเท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า พร้อมทั้งนำข้อมูลหรือสารสนเทศที่ได้จากการศึกษาออกมาแบบและพัฒนาเป็นแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่องการรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า ให้สอดคล้องกับพื้นฐานการเรียนรู้และความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ตามหลักการการศึกษานอกระบบ อันจะส่งผลให้เด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้ามากขึ้นและนำไปสู่การมีพฤติกรรมทางสุขภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าที่เหมาะสมต่อไป ทั้งนี้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเป็นประโยชน์ต่อการส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า ให้กับเด็กและเยาวชน สำหรับหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบ อาทิ ศูนย์การเรียนรู้ ตามกฎหมายการศึกษาแห่งชาติ และศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ระดับอำเภอ/เขต ตามกฎหมายส่งเสริมการเรียนรู้ รวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

วิธีการศึกษา

การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ เป็นการวิจัยในรูปแบบการวิจัยและพัฒนา แบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูล สภาพ ปัญหา และความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ

มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์สภาพ ปัญหาและความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า เป็นการศึกษาข้อมูลพื้นฐานภาพรวมมิติต่างๆ ด้วยการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้เป็นข้อมูลสนับสนุนการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป ทำการศึกษา 2 ประการ ได้แก่

1. การทบทวนเอกสาร มีระยะเวลาดำเนินการศึกษาในห้วงเดือนมีนาคม - มิถุนายน พ.ศ. 2567 โดยศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าในมิติต่างๆ ครอบคลุมข้อมูลพื้นฐานทั่วไปเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า โทษ-ผลกระทบและอันตรายจากการบริโภค มายาคติเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า กฎหมายและนโยบายที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้า

แหล่งข้อมูลประกอบด้วย ตำราหนังสือ เอกสารทางวิชาการ บทความ งานวิจัยและสื่อประชาสัมพันธ์ที่น่าเชื่อถือ โดยเกี่ยวข้องกับบุหรีไฟฟ้า ในรอบ 10 ปีย้อนหลัง ระหว่างปี พ.ศ. 2554-2564 ซึ่งสืบค้นจากแหล่งข้อมูลทาง อินเทอร์เน็ต เว็บไซต์ และห้องสมุด กำหนดเกณฑ์การตรวจสอบความน่าเชื่อถือของข้อมูล 2 ประเด็น คือ เป็นแหล่งข้อมูลของส่วนราชการหรือหน่วยงานที่เป็นทางการ และไม่ใช่แหล่งข้อมูลที่มีแนวโน้มรับการสนับสนุนจากอุตสาหกรรมยาสูบ เครื่องมือการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์เอกสาร วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และสร้างข้อสรุปสำหรับการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป

2. การประชุมสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความต้องการและรูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อการรู้เท่าทันบุหรีไฟฟ้า และศึกษาข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ กลุ่มเป้าหมายในการศึกษาได้มาด้วยวิธีการเลือกแบบเจาะจง ประกอบด้วย 2 กลุ่ม คือ (1) เด็กและเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษารูปแบบการศึกษานอกระบบ สังกัด ศูนย์การเรียน ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการเรียนรู้ พ.ศ. 2566 จำนวน 17 คน กำหนดคุณสมบัติ คือ มีอายุระหว่าง 15-25 ปี ที่กำลังเข้ารับการศึกษานอกระบบอยู่ในหลักสูตรของสถานศึกษาไม่น้อยกว่า 1 ภาคเรียน ซึ่งสะดวกและสมัครใจเข้าร่วมสนทนากลุ่ม และ (2) ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและผู้ทำงานด้านการควบคุมบุหรีและบุหรีไฟฟ้า จำนวน 11 คน กำหนดคุณสมบัติ คือ เป็นครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบที่เคยทำงานด้านรณรงค์บุหรีไฟฟ้าหรือสุขภาพของผู้เรียนผู้เชี่ยวชาญด้านเด็กและเยาวชน ด้านการสื่อสาร ด้านสาธารณสุข และด้านศึกษาศาสตร์ ซึ่งสำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรี และมีประสบการณ์ในด้านการศึกษานอกระบบ ด้านเด็กและเยาวชน ด้านสาธารณสุข ด้านการสื่อสาร หรือด้านศึกษาศาสตร์ ไม่น้อยกว่า 1 ปี เครื่องมือการวิจัย คือ ประเด็นคำถามการสนทนากลุ่ม โดยจัดการประชุมสนทนากลุ่มเมื่อวันที่ 9 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ณ ห้องประชุม สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) หลังจากนั้นทำการวิเคราะห์

ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาเพื่อสร้างข้อสรุปสำหรับการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นตอนต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 ออกแบบและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นการนำผลการศึกษาจากขั้นตอนที่ 1 มากำหนดกรอบแนวคิดของการออกแบบและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรีไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ มีวิธีดำเนินการประกอบด้วย (1) พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จากคำสั่งวิเคราะห์ผลการศึกษาระดับขั้นที่ 1 และข้อมูลจากการทบทวนวรรณกรรม (2) จัดทำร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยการใช้แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) (3) นำร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นไปวิพากษ์ภายในร่วมกัน (4) นำร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญทางด้านการศึกษานอกระบบ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และด้านการควบคุมยาสูบ รวมจำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบ คือสาระสำคัญ ผลลัพธ์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล กับวัตถุประสงค์และเนื้อหาของการศึกษา ด้วยการตรวจความตรงเชิงเนื้อหาด้วยค่า IOC (index of item-objective congruence) โดยผลการประเมินแต่ละองค์ประกอบมีค่าความสอดคล้องมากกว่า 0.60 ขึ้นไปทุกข้อ และ (5) นำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญแล้วมาปรับปรุงแก้ไข พร้อมทั้งจัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์ต่อไป

ข้อพิจารณาด้านจริยธรรมการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ได้รับการรับรองจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สาขาสังคมศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม พ.ศ. 2567 ตามเอกสารรับรองเลขที่ 2567/131(17)

ผลการศึกษา

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การเท่าทันบุหรีไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชน

การศึกษานอกระบบ ผู้วิจัยนำเสนอผลการศึกษาดำเนินการตามลำดับขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูล สภาพ ปัญหา และความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ

ผลการศึกษาข้อมูล สภาพ ปัญหา และความต้องการของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลของกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบที่มีความแตกต่างหลากหลาย โดยได้สังเคราะห์และนำเสนอข้อมูล สภาพ ปัญหา และความต้องการในลักษณะของความ ต้องการร่วม (common needs) ที่พบในกลุ่มเป้าหมายการวิจัย นำเสนอผลได้ดังนี้

1.1 สภาพเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

บุหรี่ไฟฟ้ามีวิวัฒนาการหลายระยะ ถูกพัฒนาให้ดึงดูดเด็กและเยาวชน ทั้งในรูปแบบกลิ่น และภาพลักษณ์ โดยรุ่นที่มีการแพร่ระบาดมากที่สุดในกลุ่มเด็กและเยาวชน คือบูหรี่ไฟฟ้าประเภท Pod (รุ่นที่ 4) เนื่องจากเข้าถึงง่าย ราคาถูก และมีการลักลอบจำหน่ายผ่านสื่อสังคมออนไลน์ ซึ่งสถานการณ์การแพร่ระบาดในกลุ่มเด็กและเยาวชนได้ทวีความรุนแรงขึ้น อย่างไรก็ตาม บุหรี่ไฟฟ้ายังคงเป็นสินค้าต้องห้ามในประเทศไทยตามกฎหมาย

1.2 ปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า

พบว่า อุตสาหกรรมยาสูบใช้กลยุทธ์ทางการตลาดสร้างความเชื่อผิดว่า บุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัย ช่วยเลิกบุหรี่มวน และไม่อันตรายเพราะปราศจากนิโคตินส่งผลให้อัตราการใช้ในกลุ่มเด็กและเยาวชนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชนที่อยู่ การศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบ มีอัตราการบริโภคสูงมากกว่าเด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียน รวมถึงโทษ พิษภัย และอันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้าต่อคุณภาพชีวิตของตนเอง ต่อสังคม และต่อเศรษฐกิจของประเทศ เช่น ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล

1.3 ความต้องการในการเรียนรู้ เรื่องรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า

พบว่า เด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ และผู้เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบ ต้องการพัฒนาให้กลุ่มเป้าหมายมีองค์ความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในประเด็นต่างๆ ได้แก่ โทษของบุหรี่ไฟฟ้า กลยุทธ์ทางการตลาดของ บุหรี่ไฟฟ้า วาทกรรมและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับ บุหรี่ไฟฟ้า ทักษะการตัดสินใจและปฏิเสธ รวมถึงข้อมูล ช่องทางการขอรับบริการเลิกบุหรี่ไฟฟ้าจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อลดอัตราการเข้าถึงและการใช้ในกลุ่มเด็ก

และเยาวชน แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ควรมีรูปแบบ และวิธีการจัดกิจกรรมอย่างยืดหยุ่น อาทิ รูปแบบและวิธีการ สามารถปรับให้เข้ากับกลุ่มเป้าหมายที่มีความแตกต่าง เฉพาะกลุ่มหรือข้อจำกัดของกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม ระยะเวลาสั้นกระชับ ไม่เน้นบรรยายสาระจนเกินไป นำประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ใช้สื่อ การเรียนรู้ที่หลากหลายและสอดคล้องกับธรรมชาติของผู้เรียน และการประเมินผลควรเน้นความก้าวหน้ามากกว่า การตัดสินถูกผิด เช่น การประเมินว่าผู้เรียนได้รับความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่ หรือให้ผู้เรียนสะท้อนผล ในสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรม โดยหลีกเลี่ยงการตัดสิน ด้วยเกรดหรือผลการเรียนแบบขั้นเรียน เป็นต้น

การศึกษาข้างต้นสามารถนำประเด็นข้อค้นพบไปพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คือ ข้อมูลสภาพ เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ได้แก่ ข้อมูลบุหรี่ไฟฟ้า ส่วนประกอบของ บุหรี่ไฟฟ้า พัฒนาการของบุหรี่ไฟฟ้า กฎหมายที่เกี่ยวข้อง กับบุหรี่ไฟฟ้า ปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ได้แก่ สถานการณ์ การแพร่ระบาด ปัจจัยที่นำไปสู่การใช้บุหรี่ไฟฟ้า กลยุทธ์ ทางการตลาดของอุตสาหกรรมยาสูบ โทษ พิษภัย และ อันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้า ช่องทางเข้าถึงบริการเลิกบุหรี่ไฟฟ้า เนื้อหาภายในแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต้องทำให้เด็ก และเยาวชนมีความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงผลกระทบ จากการใช้บุหรี่ไฟฟ้า รูปแบบกิจกรรมควรมีความยืดหยุ่น ระยะเวลาสั้น มีผู้เชี่ยวชาญมาให้ความรู้ ขณะที่สื่อการเรียนรู้ ควรมีความหลากหลายและสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน และการประเมินผลต้องมุ่งความก้าวหน้า ใช้เครื่องมือ ที่หลากหลายและมีการเสริมแรงกับกลุ่มเป้าหมาย เช่น ให้รางวัลเมื่อตอบคำถามถูกต้อง

2. ผลการออกแบบและพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้วิจัยได้นำประเด็นหรือสาระสำคัญอันเป็นผลการ ศึกษาตามขั้นตอนที่ 1 ประกอบด้วย ข้อมูลสภาพ ปัญหา เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ความต้องการเรียนรู้ รูปแบบและวิธี การจัดกิจกรรม สื่อการเรียนรู้ และรูปแบบการประเมินผล การเรียนรู้ มาจัดทำร่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยอาศัยแนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (experiential learning) 4 ขั้นตอน คือ ขั้นประสบการณ์เป็นรูปธรรม ขั้นสังเกตอย่างไตร่ตรอง ขั้นสร้างแนวคิดเชิงนามธรรม

ขั้นตอนทดลองประยุกต์แนวคิด พร้อมทั้งนำมาวิพากษ์ร่วมกัน ภายในกลุ่มคณะผู้วิจัย หลังจากนั้นได้ให้ผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิด้านการศึกษานอกระบบ ด้านเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา และด้านการควบคุมยาสูบ รวมจำนวน 3 คน ทำการประเมินความสอดคล้อง ซึ่งมีผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ดังนี้

2.1 ส่วนข้อมูลทั่วไปของแผนการจัดการเรียนรู้ แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับชื่อแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ระดับการศึกษาและช่วงอายุที่แนะนำในการใช้แผน สารสำคัญ/ความคิดรวบยอด วัตถุประสงค์การเรียนรู้ ระยะเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่แนะนำ การจัดสภาพแวดล้อมในพื้นที่เรียนรู้เพื่ออำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้

แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ	
ระดับ	มัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลาย หรือเทียบเท่า (ช่วงอายุระหว่าง 15-25 ปี)
สารสำคัญ/ความคิดรวบยอด	บุหรี่ไฟฟ้า เป็นผลิตภัณฑ์ยาสูบชนิดหนึ่งที่มีส่วนประกอบของสารนิโคติน สารปรุงแต่ง และสารเคมีหลายชนิดที่เป็นอันตรายต่อร่างกาย โดยบุหรี่ไฟฟ้ามีพัฒนาการมาทั้งหมด 5 ระยะเวลาของการพัฒนาเพราะผู้พัฒนาเชื่อว่าบุหรี่ไฟฟ้าไม่มีการเผาไหม้ อันตรายน้อยกว่าบุหรี่ปริมาณ และบุหรี่ปริมาณมีกลิ่นเหม็น ภาพลักษณะไม่ดี ซึ่งข้อเท็จจริงบุหรี่ไฟฟ้า ส่งผลกระทบต่อร่างกาย ระบบหัวใจ และหลอดเลือด ระบบทางเดินหายใจ ระบบประสาท และเสี่ยงต่อการระเบิดของอุปกรณ์ที่ใช้งาน อย่างไรก็ตามผู้ผลิตบุหรี่ไฟฟ้าได้สร้างวาทกรรมในสังคมเพื่อเป็นกลยุทธ์ทางการตลาดหลอกล่อนักสูบหน้าใหม่ เช่น ปลอดภัยไม่มีนิโคติน หรือช่วยให้เลิกบุหรี่ปริมาณ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนกลายเป็นผู้ใช้บุหรี่ไฟฟ้า และได้รับอันตรายจากการบริโภค ทั้งนี้ การส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าและช่องทางการเข้ารับบริการเลิกบุหรี่ไฟฟ้า โดยดึงประสบการณ์เดิมของผู้เรียนมาประกอบกิจกรรมการเรียนรู้ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจและตระหนักถึงโทษ พิษภัย และอันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้า นำไปสู่การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อการมีสุขภาพที่ดีได้
วัตถุประสงค์การเรียนรู้	<p>เพื่อให้ผู้เรียนสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) อธิบายประสบการณ์ของตนเองเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า 2) วิเคราะห์ประสบการณ์ของกลุ่มผู้เรียนเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้าในประเด็นที่กำหนดได้ 3) อภิปรายความรู้เดิมเกี่ยวกับสิ่งที่ได้ยินมา มุมมองของตนเองต่อบุหรี่ไฟฟ้าและข้อความที่ใช้ในสื่อโฆษณา 4) อธิบายความรู้ใหม่เกี่ยวกับข้อมูลของบุหรี่ไฟฟ้า โทษ พิษภัย และกลยุทธ์การตลาดของบุหรี่ไฟฟ้า
ระยะเวลาที่ใช้	3 ชั่วโมง
จำนวนผู้ร่วมกิจกรรมที่แนะนำ	30 คน
การจัดสภาพแวดล้อมในพื้นที่เรียนรู้	จัดโต๊ะในห้องเรียนให้ผู้เรียนนั่งเป็นกลุ่ม จัดบอร์ดให้ความรู้ โดยใช้โปสเตอร์หรือสิ่งพิมพ์ที่เกี่ยวข้องกับบุหรี่ไฟฟ้าของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย หรือมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่

2.2 ขั้นตอนการจัดกิจกรรม แสดงรายละเอียดเกี่ยวกับ ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และวิธีการดำเนินกิจกรรม ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังตารางที่ 2

2.3 สื่อการเรียนรู้ วัสดุและอุปกรณ์/แหล่งเรียนรู้ ประกอบด้วย (1) สื่อนำเสนอรายละเอียดกิจกรรมการเรียนรู้ (2) สื่อนำเสนอความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า สภาพและปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า กลยุทธ์การตลาด ความเชื่อและวาทกรรม

โทษและผลกระทบของบุหรี่ไฟฟ้า เช่น โปสเตอร์ แผ่นพับ ภาพเคลื่อนไหว ตัวอย่างสื่อที่สามารถใช้ได้จากเว็บไซต์ของ สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย www.tyithailand.or.th หรือเว็บไซต์ของมูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการไม่สูบบุหรี่ <https://www.smokefreezone.or.th/> (3) กระดาษ post-it สี (4) ปากกาเคมี และ (5) บอร์ดหรือ flip chart

ตารางที่ 2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และระยะเวลา	วิธีการดำเนินการ
1. ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม (20 นาที)	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผู้ดำเนินกิจกรรมแนะนำตัวและชี้แจงวัตถุประสงค์การเรียนรู้ และรายละเอียดเกี่ยวกับกิจกรรมการเรียนรู้ 2) ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกแบบทดสอบก่อนเรียนให้ผู้เรียนทำก่อนเริ่มกิจกรรม แบบทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 10 ข้อ (หรือใช้แบบประเมินก่อนเรียนอื่นๆ ตามบริบทผู้เรียน) ให้เวลาผู้เรียนทำแบบทดสอบ 10 นาที 3) ให้ผู้เรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน จำนวน 5 กลุ่ม จากนั้นให้แต่ละกลุ่มตั้งชื่อ กลุ่มของตนเอง
2. ขั้นสร้างประสบการณ์ ผ่านการเรียนรู้ด้วยตนเอง (45 นาที)	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผู้ดำเนินกิจกรรมสนทนากับผู้เรียนโดยตั้งประเด็นคำถาม ได้แก่ ผู้เรียนเคยได้ยินหรือเคยเห็นสื่อโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าหรือไม่ เห็นจากช่องทางใด และให้ผู้เรียนลองนึกถึงสิ่งที่เคยได้ยินและได้เห็นเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า 2) ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มระดมสมองร่วมกันเขียนประสบการณ์ที่พบใน 3 หัวข้อ ได้แก่ ข้อความที่ใช้ในสื่อโฆษณาบุหรี่ไฟฟ้าที่เคยเห็น สิ่งที่ได้ยินมาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า และมุมมองของตนเองต่อบุหรี่ไฟฟ้า โดยให้ผู้เรียนเขียนข้อความลงในกระดาษ post-it ที่แจกให้ แล้วนำไปติดที่บอร์ดหรือกระดาษ flip chart โดยให้แบ่งบอร์ดหรือกระดาษ flip chart เป็น 3 ช่อง ตามประเด็นคำถามระดมสมอง ให้เวลาในการเขียน 20 นาที 3) เมื่อหมดเวลาผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มอธิบายถึงสิ่งที่เขียนให้ผู้เรียนกลุ่มอื่นได้ฟัง 4) ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปประเด็นของผู้เรียนเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนได้ยิน/รับรู้มา เพื่อใช้ในการอภิปรายขั้นตอนต่อไป
3. ขั้นสะท้อนการเรียนรู้ หรือ ทบทวนการเรียนรู้ (30 นาที)	<ol style="list-style-type: none"> 1) ผู้ดำเนินกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนความรู้เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า สลับกับการตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดและอภิปรายร่วมกัน และเชื่อมโยงกับสิ่งที่ผู้เรียนเขียนในขั้นตอนที่ผ่านมา และนำเสนอข้อเท็จจริงเพื่อให้ข้อมูลที่ถูกต้องโดยใช้สื่ออินโฟกราฟิก โดยอภิปรายในประเด็นดังนี้ วาทกรรมและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า เช่น (1) บุหรี่ไฟฟ้าปลอดภัย ไม่มีนิโคติน คนสูบลแล้วดูเป็นคนทันสมัย การสูบบุหรี่ไฟฟ้าช่วยให้เลิกบุหรี่มวนได้ และ (2) เหตุผลที่เกิดวาทกรรมและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกิดจากกลยุทธ์การตลาดของอุตสาหกรรมยาสูบ

ตารางที่ 2 กระบวนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยใช้วิธีจัดการเรียนรู้จากประสบการณ์ (ต่อ)

ขั้นตอนการจัดกิจกรรม และระยะเวลา	วิธีการดำเนินการ
	<p>2) ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ในหัวข้อ (1) สภาพและปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า (2) ผลกระทบจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและสารเคมีในบุหรี่ไฟฟ้า (3) กฎหมายและโทษทางอาญาในฐานความผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า และ (4) ช่องทางการเข้าถึงบริการเลิกบุหรี่</p> <p>3) ผู้ดำเนินกิจกรรมและผู้เรียนร่วมกันสรุปความรู้ร่วมกันเพื่อนำไปสู่กิจกรรมขั้นถัดไป</p>
<p>4. ขั้นสรุปองค์ความรู้ และประยุกต์ใช้องค์ความรู้ที่ได้รับ (70 นาที)</p>	<p>1) ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำความรู้จากขั้นสะท้อนการเรียนรู้ มาสร้างสื่อ (สื่อตามสภาพและบริบทของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม) โดยให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากสื่อการเรียนรู้ที่จัดไว้ในพื้นที่จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนเลือกโจทย์ในการผลิตสื่อ ดังนี้ (1) เชิญชวนให้เลิกบุหรี่ไฟฟ้า (2) ความเข้าใจ-ผิดและข้อเท็จจริงเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า (3) จะป้องกันตัวเองอย่างไรให้ห่างไกลบุหรี่ไฟฟ้า (4) อันตรายที่ควรระวังเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า และ (5) บุหรี่ไฟฟ้า ผิดกฎหมายอย่างไร ทั้งนี้ การเลือกโจทย์ ให้ผู้เรียนส่งตัวแทนกลุ่มมาเลือก โจทย์ด้วยการจับฉลาก จากกล่องสุ่ม หรือวงล้อสุ่ม</p> <p>2) รูปแบบของสื่อที่ผลิตผู้ดำเนินกิจกรรมสามารถกำหนดได้ตามลักษณะและบริบทของสถานศึกษา ดังนี้ (1) กรณีที่ผู้เรียนสามารถใช้โทรศัพท์ smartphone ในชั้นเรียนได้ ให้ผลิตคลิป TikTok ความยาว 30 วินาที และเผยแพร่ผ่าน TikTok และสื่อสังคมออนไลน์อื่นๆ ที่สมาชิกในกลุ่มใช้งาน และ (2) กรณีที่ผู้เรียนใช้โทรศัพท์มือถือ smartphone ไม่ได้ ให้ผลิตโปสเตอร์ และนำไปติดที่บอร์ดในชุมชนของตนเอง</p> <p>3) เมื่อผู้เรียนผลิตสื่อเรียบร้อยแล้ว ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอแนวคิดในการผลิตสื่อ พร้อมตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลในสื่อก่อนการเผยแพร่สู่สาธารณะ</p>
<p>5. ขั้นสรุปกิจกรรม (1 นาที)</p>	<p>1) ผู้ดำเนินกิจกรรมอภิปรายแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้เรียน ถามตอบเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อบุหรี่ไฟฟ้า และสรุปบทเรียน ดังนี้ (1) ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปสาระสำคัญเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ได้แก่ สภาพและปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า วาทกรรมและความเชื่อที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า กลยุทธ์การทำการตลาดของอุตสาหกรรมยาสูบ ผลกระทบจากการใช้บุหรี่ไฟฟ้าและสารเคมีในบุหรี่ไฟฟ้า กฎหมายและโทษทางอาญาในฐานความผิดเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า และช่องทางการเข้าถึงบริการเลิกบุหรี่ และ (2) ผู้ดำเนินกิจกรรมตั้งประเด็นถามผู้เรียนเกี่ยวกับเจตคติที่มีต่อบุหรี่ไฟฟ้า เช่น ถ้าผู้เรียนพบเพื่อนที่สูบบุหรี่ไฟฟ้าจะแนะนำเขาว่าอย่างไร ถ้าเพื่อนชวนให้สูบบุหรี่ไฟฟ้าจะปฏิบัติตนอย่างไร</p> <p>2) ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนเป็นแบบเลือกตอบจำนวน 10 ข้อ (หรือใช้แบบประเมินหลังเรียนอื่นๆ ตามบริบทของผู้เรียน) ให้เวลาผู้เรียนทำแบบทดสอบ 10 นาที</p>

2.4 การวัดและประเมินผล ใช้แบบทดสอบก่อนเรียน และแบบทดสอบหลังเรียน หรือใช้วิธีการประเมินผลที่หลากหลายตามบริบทของผู้เรียนก็ได้ อาทิ การให้ผู้เรียนสะท้อนผลการเรียนรู้ การประเมินชิ้นงาน เป็นต้น

วิจารณ์

1. จากการศึกษาข้อมูล สภาพ และปัญหาเกี่ยวกับอุบัติเหตุไฟฟ้า ส่วนประกอบของอุบัติเหตุไฟฟ้า วิวัฒนาการของอุบัติเหตุไฟฟ้า โทษ ผลกระทบ อันตรายจากการใช้ไฟฟ้า และวาทกรรมหรือค่านิยมที่ไม่ถูกต้องเกี่ยวกับอุบัติเหตุไฟฟ้า สอดคล้องกับงานศึกษาของณัฐพล รุ่งโรจน์สิทธิชัย⁽¹¹⁾ ที่พบว่าประชาชนเกือบครึ่งหนึ่งเชื่อว่าอุบัติเหตุไฟฟ้าน้อยกว่าอุบัติเหตุอื่น และมากกว่าครึ่งหนึ่งคิดว่าอุบัติเหตุไฟฟ้าช่วยให้เลิกอุบัติเหตุอื่นได้ สะท้อนให้เห็นว่าประชาชน โดยเฉพาะเด็กและเยาวชนการศึกษานอกกระบบยังคงขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอุบัติเหตุไฟฟ้าในทุกมิติ ทั้งส่วนประกอบของอุบัติเหตุไฟฟ้า โทษและผลกระทบจากการใช้ไฟฟ้า และไม่เท่าทันกับกลยุทธ์ของอุตสาหกรรมยาสูบที่ทำการตลาดอย่างขาดความรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับไฟฟ้าย่อมนำไปสู่การตกเป็นเหยื่อของอุตสาหกรรมยาสูบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สอดคล้องกับการศึกษาของกองสุขศึกษา⁽⁷⁾ ที่พบว่า ผู้ที่ไม่มีความรู้เกี่ยวกับไฟฟ้ามีโอกาสสูบบุหรี่ไฟฟ้า 1.40 เท่า ขณะที่ประเด็นความต้องการ การเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า ต้องสร้างให้เด็กและเยาวชนการศึกษานอกกระบบ มีความรู้ความเข้าใจ ตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้บุหรี่ยาสูบแบบกิจกรรมควรยืดหยุ่น สื่อการเรียนรู้ที่หลากหลายสอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน ดึงประสบการณ์และความสามารถที่ผู้เรียนมีมาใช้ในการจัดกิจกรรม และการประเมินผลต้องมุ่งความก้าวหน้าของผู้เรียนนั้น เห็นว่า ความต้องการข้างต้นเป็นข้อเสนอของผู้รับผลประโยชน์จากแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยคาดหวังให้ผู้จัดกิจกรรมตอบสนองความต้องการการเรียนรู้ เรื่องบุหรี่ไฟฟ้า ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็กและเยาวชนเอง ข้อมูลดังกล่าวจึงมีความสำคัญต่อการนำไปพัฒนาแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทางการศึกษานอกกระบบ สอดคล้องกับสุมาลี สังข์ศรี⁽¹⁰⁾ ที่นำเสนอ

หลักการการศึกษานอกกระบบไว้ว่า การจัดการเรียนรู้ต้องสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย มีความยืดหยุ่นในด้านวิธีการการวัดและประเมินผล และการเรียนรู้ต้องสัมพันธ์กับวิถีการดำเนินชีวิต และสอดคล้องกับวิธีการสอนทางการศึกษานอกกระบบของ Clair RS⁽¹²⁾ เสนอว่า ผู้สอนที่มีประสบการณ์ต้องปรับเปลี่ยนการสอนให้เหมาะสมกับบริบท ต้องเคารพและให้เกียรติผู้เรียน พร้อมทั้งยอมรับความสามารถของผู้เรียนเป็นสำคัญ

2. แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรี่ไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกกระบบที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นนั้น ได้กำหนดวัตถุประสงค์การเรียนรู้ให้เด็กและเยาวชนการศึกษานอกกระบบมีความรู้และความเข้าใจสภาพการณ์เกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า ปัญหาเกี่ยวกับบุหรี่ไฟฟ้า เท่าทันกับกลยุทธ์การตลาดของบุหรี่ไฟฟ้า ตระหนักถึงอันตรายจากบุหรี่ไฟฟ้า พร้อมทั้งสื่อสารหรือเผยแพร่ต่อสาธารณะ หรือครอบครัวได้อย่างถูกต้อง สอดคล้องกับนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ⁽¹³⁾ เรื่องมาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้าที่กำหนดให้สถานศึกษาสร้างความตระหนักรู้เท่าทันพิษภัยบุหรี่ไฟฟ้าให้ผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการศึกษาของพงษ์ศักดิ์ อ้นมอย และคณะ⁽¹⁴⁾ พบว่า หากเยาวชนมีทัศนคติที่ดีต่อการใช้บุหรี่ไฟฟ้า ย่อมนำไปสู่โอกาสสูบบุหรี่ไฟฟ้า 3.37 เท่า จึงมีข้อเสนอแนะให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องป้องกัน หรือลดพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้า เผยแพร่องค์ความรู้ข่าวสารบุหรี่ไฟฟ้า เพื่อกระตุ้นให้เยาวชนตระหนักถึงพิษภัยของบุหรี่ไฟฟ้าและมีทัศนคติที่ถูกต้องเหมาะสม สำหรับลักษณะและวิธีการดำเนินกิจกรรมภายใต้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้ออกแบบขึ้น มีความยืดหยุ่น เน้นดึงประสบการณ์ของเด็กและเยาวชนการศึกษานอกกระบบมาใช้ให้เกิดประโยชน์ มีสื่อการเรียนรู้ ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อภาพเคลื่อนไหว และสื่อสังคมออนไลน์ พร้อมทั้งกำหนดวิธีประเมินผู้เรียนด้วยวิธีการและเครื่องมือที่หลากหลายนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าสอดคล้องกับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกกระบบที่มีคุณลักษณะแตกต่างกัน โดยในชั้นเรียนหนึ่งอาจมีช่วงอายุหลากหลาย แบบแผนการดำเนินชีวิตที่ต้องเรียนไปด้วยทำงานไปด้วย และมีข้อจำกัดในการเรียนรู้ อาทิ อยู่ในกระบวนการยุติธรรม อยู่ในพื้นที่ห่างไกล หรือมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบ สอดคล้องกับ Mishra S &

Misra PK⁽¹⁵⁾ เสนอไว้ว่าการศึกษานอกระบบมีคุณลักษณะที่ต้องสามารถรองรับกลุ่มเป้าหมายหลายรูปแบบ อาจเป็นโปรแกรมการเรียนรู้ระยะสั้นอย่างไม่เป็นทางการและเป็นการตอบสนองต่อบุคคลและสังคม อีกทั้ง ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ Dillard N และคณะ⁽¹⁶⁾ พบว่า การเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่มีการบูรณาการเทคโนโลยี สหวิทยาการ และการตอบสนองต่อความหลากหลายทางวัฒนธรรม เข้าไปด้วย จะช่วยให้เกิดการเรียนที่มีประสิทธิภาพมากขึ้นกว่าการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์แบบเดิม อย่างไรก็ตาม แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนานั้น มีลักษณะเป็นแผนสำหรับจัดกิจกรรมรู้เท่าทันบุหรืไฟฟ้าเป็นการเฉพาะแยกออกจากเนื้อหาและรายวิชาต่างๆ แตกต่างจากผลการศึกษาของจิรัฎฐ์รัตนชฌู⁽¹⁷⁾ พบว่าแบบแผนการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างการรับรู้อันตรายของบุหรืและบุหรืไฟฟ้าที่เกิดขึ้นจากสถานศึกษาอาชีวศึกษาภาคเหนือตอนบน ซึ่งเป็นสถานศึกษาในระบบ มีลักษณะของการนำกิจกรรมบูรณาการในรายวิชาตามโครงสร้างหลักสูตร หรือ จัดอบรมโดยเจ้าหน้าที่สาธารณสุขและเจ้าหน้าที่ตำรวจในคาบเรียน

ข้อจำกัดการวิจัย

เนื่องจากกลุ่มเป้าหมายการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้เรียนการศึกษานอกระบบ จากสถานศึกษาต่างสังกัดกัน ซึ่งมีความแตกต่างหลากหลายทั้งด้านเพศ อายุ การประกอบอาชีพ พื้นฐานการศึกษา และการดำเนินชีวิต การพัฒนาและจัดทำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ จึงสนองตอบต่อสภาพปัญหา สถานการณ์ และความต้องการร่วม (common needs) ของผู้เรียนแต่ละกลุ่มมากกว่าเฉพาะกลุ่ม รวมถึงการศึกษาครั้งนี้ เป็นระยะการศึกษาและเก็บข้อมูลเพื่อสร้าง “แนวทางหลัก” ในการพัฒนาแผนกิจกรรมเท่านั้น ยังมีได้มุ่งเน้นการทดลองเพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ระหว่างกลุ่มย่อยที่มีความแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

ผู้เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการเรียนรู้หรือผู้จัดการ

ศึกษานอกระบบ อาทิ ศูนย์ส่งเสริมการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้โรงเรียนเอกชนนอกระบบ ศูนย์ฝึกอบรม หรือสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่สนใจนำแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรืไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ไปใช้กับกลุ่มเป้าหมายของตนเองนั้น ควรนำแผนไปปรับปรุง หรือประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหา ความต้องการ และข้อจำกัดของกลุ่มเป้าหมายในความรับผิดชอบของตนเอง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะ เนื่องจากแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นข้างต้นนั้น มีลักษณะเป็นแนวทางอย่างกว้างที่ออกแบบให้เหมาะสมกับทุกกลุ่มเป้าหมาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการนำแผนกิจกรรมการเรียนรู้ ไปศึกษาวิจัยทดลองกับกลุ่มเป้าหมายการศึกษานอกระบบในแต่ละกลุ่มให้ครอบคลุมทุกกลุ่ม อาทิ กลุ่มทหารกองประจำการ กลุ่มพระสงฆ์ กลุ่มผู้เรียนพิเศษ หรือกลุ่มเยาวชนในสถานประกอบการ เพื่อศึกษาประสิทธิภาพและประสิทธิผลว่าแผนกิจกรรมการเรียนรู้ อันเป็นแนวทางหลักที่พัฒนาขึ้นส่งผลให้เกิดความเปลี่ยนแปลงกับกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่มเป็นอย่างไร มีสิ่งใดที่ควรปรับปรุงหรือแก้ไขบ้าง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาและขยายขอบเขตการทำงาน หรือส่งเสริมความรู้ด้านสุขภาพร่วมกับกลุ่มเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบต่อไป

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษานี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัย เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การรู้เท่าทันบุหรืไฟฟ้า สำหรับเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ ได้รับงบประมาณสนับสนุนจากสถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย โดยโครงการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชนการศึกษานอกระบบ เพื่อรอบรู้ปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ภายใต้การสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

เอกสารอ้างอิง

1. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. บุหรี่ไฟฟ้า: ตัวเลือกหรือตัวร้ายของสายควัน [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 15 ก.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: https://resourcecenter.thaihealth.or.th/article/บุหรี่ไฟฟ้า-ตัวเลือกหรือตัวร้ายของสายควัน?view-item=view_recommend
2. มูลนิธิธรรมาภิบาลเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. บุหรี่ไฟฟ้ากับคำถามที่ทุกคนอยากรู้ [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 15 ก.ค. 2566]. แหล่งข้อมูล: <https://www.ashthailand.or.th/old/smartnews/upload/attach/719d0a25167c1e5dac2a7f2cddd0f42.pdf>
3. เมธชนนท์ ประจวบลาภ, เจษฎากร อังกุลพัฒนาสุข, สุทธิพันธ์ มีขำนาญ. ภัยคุกคามสุขภาพในเด็กและเยาวชน: บุหรี่ไฟฟ้า สุรา และความท้าทายของประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: เดือนตุลา; 2568.
4. สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย. ผู้ปกครองเฝ้าระวังบุหรี่ไฟฟ้าแปลงร่างเป็น toy pod ผลิตรายการแบบตุ๊กตาของเล่นกล่องขนมหวานระดับเด็ก [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 28 มี.ค. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://web.facebook.com/TYI.Thailand/posts/pfbid02FgQjiQkmhkqvpYSB9WaM6riLALFB1io86MEaXW7DPERCKVfVo9534BiS9aoVywTLL>
5. ฉัตรสมน พดุมิภิญญา, วศิน พิพัฒน์ฉัตร, Hamann S. ภัยร้ายซ่อนเร้นบุหรี่ไฟฟ้า (hidden dangers of e-cigarette). กรุงเทพมหานคร: เจริญดีมีนคังการพิมพ์; 2562.
6. Phisitphong Piyapanyamongkhon. Health at risk: e-cigarette or vaping among adolescents. Thai Health Promotion Journal 2024;3(2):177-82.
7. กองสุศึกษา. บทสรุปผู้บริหาร: พฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนไทย. นนทบุรี: กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ; 2566.
8. เมธชนนท์ ประจวบลาภ, ชนกันารถ บุญวิวัฒนะกุล, เจษฎากร อังกุลพัฒนาสุข, สุทธิพันธ์ มีขำนาญ. แนวทางการพัฒนาสื่อการเรียนรู้เพื่อสร้างความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ยาสูบของเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษาและการศึกษานอกระบบ. กรุงเทพมหานคร: สถาบันยุวทัศน์แห่งประเทศไทย; 2566.
9. สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. 16 ความคิดเพื่อชีวิตคนไทย: สิ่งที่เป็น ปัญหาที่เห็น และประเด็นชวนคิด ทรรศนะของนักวิชาการต่อการพัฒนาในมิติต่างๆ ของไทย [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 28 มี.ค. 2567]. แหล่งข้อมูล: <https://www.pier.or.th/abridged/2023/09/>
10. สุมาลี สังข์ศรี. การจัดการศึกษานอกระบบด้วยวิธีการศึกษาทางไกลเพื่อการศึกษาตลอดชีวิต. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัย-ธรรมมาธิราช; 2545.
11. ณัฐพล รุ่งโรจน์สิทธิชัย. การรับรู้ทัศนคติ และพฤติกรรมที่มีต่อบุหรี่ไฟฟ้า [วิทยานิพนธ์ปริญญาวารสารศาสตรมหาบัณฑิต]. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์; 2560. 158 หน้า.
12. Clair RS. Andragogy: past and present potential. New Dir Adult Contin Educ 2024;2024:7-13.
13. กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง มาตรการควบคุมการแพร่ระบาดของบุหรี่ไฟฟ้า [อินเทอร์เน็ต]. [สืบค้นเมื่อ 31 พ.ค. 2568]. แหล่งข้อมูล: <http://ops.moe.go.th/ควบคุมบุหรี่ไฟฟ้า/>
14. พงษ์ศักดิ์ อ้นมอย, ชนุตตา พาไพณงาม, นฤมล ลาวน้อย, อาทิตยา บัวเรือง, ธีรดา จันทร์รุ่งเรือง, อัมพวัน บุญรอด. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการสูบบุหรี่ไฟฟ้าของเยาวชนจังหวัดอุดรธานี. วารสารวิชาการสาธารณสุข 2565;31(2):197-205.
15. Mishra S, Misra PK. Open, distance, and digital non-formal education in developing countries. In: Zawacki-Richter O, Jung I, editors. Handbook of open, distance and digital education. Singapore: Springer Nature Singapore; 2023. p. 337-53.
16. Dillard N, Sisco S, Collins JC. Expanding experiential learning in contemporary adult education: embracing technology, interdisciplinarity, and cultural responsiveness. New Dir Adult Contin Educ 2024;2024:30-8.
17. จีรภัทร์ รัตน์ชมภู. รูปแบบการป้องกันการใช้นิโคตินในบุหรี่ไฟฟ้ารายใหม่ของนักศึกษาอาชีวศึกษาภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย [ปริญญาวิทยานิพนธ์ศาสตรดุษฎีบัณฑิต]. พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยนเรศวร; 2565. 234 หน้า.

Development of Learning Activity Plan among E-cigarette Literacy for Children and Youth in Non-formal Education

Chanoknart Boonwatthanakul¹, Likkhasit Putkhiao¹, Jintana Praspan¹,
Metchanon Prajuablap², Jasadakorn Angkulpattanasuk²

¹ Sukhothai Thammathirat Open University, Nonthaburi Province, Thailand

² Thailand Youth Institute, Bangkok, Thailand

Abstract

This research aimed to study the current conditions, problems, and needs of children and youth in non-formal education regarding e-cigarette literacy, and to develop a learning activity plan for E-cigarette literacy among this target group. The research applied the research and development (R&D) methodology, divided into two phases: (1) a study of the current conditions, problems, and needs of children and youth in non-formal education was conducted through document review of textbooks, academic articles, research, and credible public communications on e-cigarettes published between 2011 and 2021. Additionally, a focus group was held with 28 purposively selected participants, including children and youth in non-formal education, stakeholders in non-formal education, and professionals involved in tobacco and E-cigarette control. (2) The development of the learning activity plan was based on the findings from the first phase and relevant document analysis to establish a conceptual framework for the plan. The findings revealed that (1) E-cigarettes had undergone several stages of evolution, designed to attract children and youth through appealing flavors, appearances, and packaging. The increased use of E-cigarettes among this group was influenced by tobacco industry marketing strategies that promoted misconceptions, such as E-cigarettes being safe, helpful for quitting traditional cigarettes, and harmless to users. There was a need for learning that builds knowledge, understanding, and awareness of the harmful effects of E-cigarettes. Learning activities should be flexible, short-term, and utilized a variety of learning materials and assessment methods. (2) The developed learning activity plan specified learning outcomes that enabled the target group to gain knowledge and understanding of the E-cigarette situation and related issues, critically recognized E-cigarette marketing strategies, and was aware of its dangers. The plan emphasized flexibility, experiential learning, diverse learning materials, and varied assessment tools and methods tailored to learners.

Keywords: learning activity plan; e-cigarette; children and youth; non-formal education